

کتاب‌شناسی توصیفی آثار و تألیفات آیت‌الله شیخ علی اکبر نهاوندی

(به مناسبت شصت و چهارمین سالگرد فوت وی)

رسول سعیدی‌زاده

کارشناس ارشد الهیات و پژوهشگر بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی

آیت‌الله شیخ علی اکبر نهاوندی معروف به مجتهد، فرزند محمدحسین، در سال ۱۲۳۸ ش در شهرستان نهاوند به دنیا آمد. علوم عقلی و نقلی را در مشهد و تهران نزد استادان چون میرزا حبیب‌الله رشتی و محمدحسن آشتیانی، میرزا محمدحسن شیرازی، شیخ محمدتقی بجنوردی و حیدر خان نهاوندی فراگرفت. وی از موجهین مشهد و صاحب تألیفات فراوان بود. فوت آیت‌الله نهاوندی در ۱۹ ربیع‌الثانی سال ۱۳۲۹ ش در ۹۱ سالگی رخ داد و پیکرش را در دارالسعادة حرم مطهر رضوی به خاک سپردند.

کتاب‌شناسی آثار علی اکبر نهاوندی را می‌توان در پنج موضوع: قرآن و حدیث، عقاید، فقه و اصول فقه، تراجم و رجال و خطابه و وعظ قرار داد. بیشتر آثار نهاوندی جنگ‌ها و مجموعه‌هایی است که می‌توانند مورد استفاده مبلغان قرار گیرند. اغلب تألیفات وی به صورت چاپ سنگی و سربی و تعدادی نیز به صورت خطی در کتابخانه‌های معتبر ایران پراکنده است. بعضی از آثار نهاوندی مورد استقبال قرار گرفته و چندین بار تجدید چاپ شده است. اینک در شصت و چهارمین سالگرد درگذشت وی کتاب‌شناسی او ارائه می‌شود.

از میان کتاب‌شناسی‌های مختلف در اینجا به دو نوع اجمالی و توصیفی اشاره شد تا بیشترین فایده را نصیب محققان بکند. پس این نوشتار حاوی ۳۸ اثر بر حسب ترتیب الفبا است و در آخر نیز چند دست‌نویس آن مرحوم آورده شد و سرانجام در پایان این گفتار عکسی از آن مرحوم همراه با فرزندش شیخ محمد نهاوندی و تصویری از دست خط وی ضمیمه گردید.

لازم به توضیح است که تکیه عمده در این نوشتار بر منابع غنی موجود در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی بوده است. به عبارت دیگر در آثار منتشره شده علی اکبر نهاوندی نویسنده این پژوهش خود آنها را مشاهده و سپس توصیف نمود و در توصیف کتاب‌های خطی از سیستم کتاب‌شناسی سیمرخ کتابخانه مرکزی آستان قدس کمک گرفته شد. در باقی کتاب‌های خطی آن مرحوم نیز مرجع استنادی هریک ارائه گردید.

چکیده:

آیت‌الله علی اکبر نهاوندی معروف به مجتهد (۱۲۷۸-۱۳۶۹ق) از بزرگان علمای شیعه معاصر، علاوه بر داشتن وجه اجتماعی، دارای تألیفات فراوان است. کتاب‌شناسی آثار وی را می‌توان در پنج موضوع قرآن و حدیث، عقاید، فقه و اصول فقه، تراجم و رجال، خطابه و وعظ قرار داد. نویسنده در نوشتار حاضر درصد معرفی توصیفی و اجمالی آثار اوست.

کلیدواژه:

عالمان شیعه، علی اکبر نهاوندی، کتاب‌شناسی، آیت‌الله مجتهد.

آیت‌الله علی‌اکبر نهایندی و
فرزندش شیخ محمد نهایندی

۱. انوار المواهب فی نکت اخبار المناقب

تهران: بی‌نا، ۱۳۶۰ق، ۵ جلد در یک جلد، قطع رحلی، چاپ سنگی.

این اثر تحت عنوان «انوار المواهب فی اسرار المناقب» به وسیله کتابفروشی محمودی تهران بدون تاریخ چاپ در ۵۶۸ صفحه به صورت افست به چاپ رسید. بخشی از جلد سوم این کتاب تحت عنوان: خورشید مشرقین: انوار درخشان از فضائل بی‌کران امام حسین (ع) در ۲۷۲ ص با تحقیق سعید عرفانیان و محمد جواد اسلامی در قم به وسیله انتشارات رسالت در سال ۱۳۹۱ش به چاپ رسید.

کتاب فوق در موضوع اخبار و در اصل پنج جلد است که در یک جلد به چاپ رسید و سپس هریک از مجلدات به طور جداگانه به وسیله ناشران مختلف تجدید چاپ شد. عناوین هریک از جلدها عبارت است از: الف) العسل المصفی فی نکت اخبار مناقب المصطفی (ب) الید البیضاء فی مناقب الزهراء (ح) الکواکب الدری فی نکت اخبار مناقب امیرالمؤمنین علی (ع) (س) العبقری الحسان فی تواریخ صاحب الزمان (ش) السبع المثانی فی نکت اخبار مناقب الحسن الاول الی الحسن الثانی.

تاریخ شروع تألیف این کتاب سال ۱۳۳۴ق و اتمام آن سال ۱۳۴۰ق است.

۲. انهار النوائب فی اسرار المصائب

کتاب به زبان فارسی است.^۱

۳. بنیان رفیع در حالات خواجه ربیع

مشهد: محمد حسین، ۱۳۴۵ق، ۳۲۴ ص.

این کتاب به زبان فارسی و به صورت سنگی چاپ شد و بار دیگر نیز به همین روش در سال ۱۳۴۸ق در تهران به چاپ رسید. بعدها دوباره به صورت سربی تجدید چاپ گردید.

عنوان دیگر آن «اخلاق ربیع» است و تألیفش در سال ۱۳۴۱ق به اتمام رسید.

موضوع کتاب ترجمه احوال ربیع بن خیشم (متوفای ۶۳ق) معروف به خواجه ربیع مدفون در شمال شهر مشهد است. خواجه ربیع تابعی و یکی از زهاد هشتگانه است. کتاب مذکور مفصل بوده و در آن از حالات

۱. آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن، طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)، ج ۴، ص ۱۶۰۰ و شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۱، ص ۲۷۴.

و تشیع خواجه ربیع سخن به میان آمد. این کتاب دارای یک مقدمه درباره عدم اعتماد بر تصحیح غیر برای خبر است. متن کتاب دارای هشت باب بدین شرح است: الف) در جواب از قوادح او ب) ۱۰ قرینه بر حسن احوالش ح) ۱۰ کلمه‌ای که در مدحش آورده‌اند س) ۱۷ کلمه از کلماتش که دلالت بر احوال او دارد ه) ۱۲ حکایت که دلالت بر خوبی احوالش دارد و) ۲۰ خصلت از خصایص او ز) در زهد و احوال زاهدان هشتگانه خ) در بنای قبر و عمارتش.

خاتمه‌ای نیز در زیارت مؤمنین و ترغیب به زیارت خواجه ربیع در آخر کتاب آورده شده است.

۴. جنتان مدهامتان

تهران: بی‌نا، جلد اول، ۱۳۵۳ق، ۲۰۹ص و جلد دوم، ۱۳۵۴ق، قطع رحلی، ۲۰۶ص.

کتاب حاضر در موضوع اخبار و وعظ به دو زبان فارسی و عربی و به صورت سنگی چاپ شد. این اثر از نظر حجم بیشتر از کتاب دیگر مؤلف به نام «جنة العالیة» است. مؤلف برای درامان ماندن آثارش از گزند حوادث در هر جلدی چند رساله مستقل خودش را آورد. در آخرین نسخه نیز فهرستی از تالیفات او وجود دارد. کتاب مرتب بر دو جلد یا دو جنة است و در هر جلدی عناوینی مانند فاکهه، نخله، رمانه و... دیده می‌شود. تألیف جلد اول که مشتمل بر ۵۰۴ جوهره است، در روز پنج‌شنبه عید غدیر ۱۳۴۶ق و جلد دوم که مشتمل بر ۵۴۱ جوهره است، در روز دوشنبه عید اصحی ۱۳۴۷ق به اتمام رسید. هر جوهره از این کتاب درباره مسائل مختلفی از عقاید، اخلاق، عرفان و... است. در هر یک از این دو جلد فهرست مفصلی وجود دارد.

۵. جنة العالیة و جعبة العالیة

تهران: احمد کتاب فروش، ۱۳۴۵ق، ۳ جلد، ۱۲۸، ۱۰۹ص.

چاپ سنگی حاضر در سه جزء و در سال ۱۳۴۱ق در قطع رحلی به اتمام رسید.

این اثر با عنوان «الجعبة العالیة و الجنة العالیة» نیز معروف و موضوع آن کشکول است. نسخه در قطع رحلی و به صورت سنگی به چاپ رسید. این کتاب کشکولی بوده و مطالب مختلف در آن شماره‌گذاری شده و هر جزء آن مشتمل بر ۳۳۳ مطلب مختلف شامل: حکایات، مواعظ، تفاسیر غریبه، تأویلات عجیب، نصایح، منامات، معالجات، مناظرات و... است.

۶. جواهر الزواهر فی شوارد النوادر

مشتمل بر ۳۳۳ جوهره است.^۲

۷. جواهر الکلمات لبصائر النسما

بی‌جا: بی‌نا، جلد اول، ۱۳۶۸ق، ۲۱۹ص و جلد دوم، ۱۳۶۹ق، ۱۹۷ص.

این کتاب در دو جلد به قطع رحلی و جلد گالینگور با عطف تیماج به صورت سنگی به چاپ رسید.

عنوان دیگر اثر «كحل الجواهر لجلاء البصائر» است؛ این کتاب در دو صندوق یا بخش و ده باب مرتب شد. موضوع آن مباحث فقهی است. موضوعاتی مانند طهارت، صوم، حج، خمس، زکات، امر به معروف، نکاح، صدقه، اکل و شرب، لباس و سفراز جمله بحث‌های این کتاب است. در حواشی اوراق مطالبی که در ارتباط با متن کتاب است دیده می‌شود.

۸. حاشیه بر اصل البرائة کتاب فرائد الاصول

نسخه خطی حاضر حاشیه مؤلف بر کتاب معروف رسائل شیخ مرتضی انصاری است. مرحوم آقابزرگ

۲. جلالی، غلامرضا: «تشنه کام زلال رحمت خداوندی»؛ نگاه حوزه، ش ۲۸-۲۹، ص ۲۳.

کتاب‌شناسی آثار علی‌اکبر نهایندی را می‌توان در پنج موضوع: قرآن و حدیث، عقاید، فقه و اصول فقه، تراجم و رجال و خطابه و وعظ قرار داد. بیشتر آثار نهایندی جنگ‌ها و مجموعه‌هایی است که می‌توانند مورد استفاده مبلغان قرار گیرند. اغلب تالیفات وی به صورت چاپ سنگی و سربی و تعدادی نیز به صورت خطی در کتابخانه‌های معتبر ایران پراکنده است.

تهرانی این نسخه را به خط خود مؤلف در کتابخانه‌ای دیده است.^۳

۹. خزینة الجواهر فی زینة المنابر
تهران: بی‌نا، ۱۳۳۶ق، ۱۷، ۷۳۷ ص.

علاوه بر چاپ سنگی مذکور، این اثر بار دیگر در تهران، بدون نام ناشر در سال ۱۳۵۸ق در ۳۷۶ صفحه و در قطع رحلی بزرگ منتشر شد.

این کتاب مرتبه دیگر در سال ۱۳۷۰ق به صورت سربی در ۷۳۷ صفحه به چاپ رسید. چاپ‌های دیگر این کتاب در سال ۱۳۷۳ق در چاپخانه خراسان مشهد و سال ۱۳۸۲ق و ۱۳۱۷ش و نیز پس از وقوع انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۶۴ش به وسیله کتاب‌فروشی اسلامیة تهران انجام شد. جدیدترین چاپ این اثر با تحقیق پژوهشگران مرکز تحقیقاتی جواد الائمه (ع) در دو جلد و مشتمل بر ۱۳۶۲ صفحه، زیر نظر مهدی احدی به وسیله انتشارات وفایی قم در سال ۱۳۸۱ش به چاپ رسید. از ویژگی‌های این چاپ ارجاع منابع آیات، روایات و کتب مورد استناد، ذکر موضوع پاراگراف‌ها در حاشیه کتاب، فهرست موضوعی، فهرست آیات، روایات و اشعار در انتهای آن است. اثر مذکور بار دیگر با تحقیق مهدی احدی در قم به وسیله انتشارات سید جمال‌الدین اسدآبادی منتشر شد.

کتاب حاضر مترتب بر چهار باب و هر باب در سه عنوان و جمعاً در دوازده عنوان در اصول دین، فروع دین و اخلاق است. تمام عناوین آن متعلق به منابر و عظم و ارشاد بوده و شامل آیات و روایات و مواعظ و حکایات است. این کتاب مشتمل بر شرح و تفسیر چهل آیه و هفتاد و هفت روایت و هشتاد مواعظ و دو بیست حکایت است.

به گفته مؤلف در مقدمه، این اثر علاوه بر اینکه زینت بخش مساجد و محافل و منابر است، فایده فراوانی برای افراد جامعه از کوچک تا بزرگ دارد. این کتاب حاصل یادداشت‌های پراکنده مؤلف از منبرهای خود در دهه اول محرم در سالیان متمادی است که برای وعظ و نصیحت برگزار شده بود. وی دیرگاهی به دنبال جمع‌آوری و نشر آن یادداشت‌ها بود تا اینکه در سال ۱۳۳۴ق در مشهد رضوی شروع به این کار کرد.

از ویژگی‌های این کتاب یکی آنکه محور سخنرانی بودن دانشمندان بنامی از جمله: سید عبدالحسین دستغیب شیرازی، شیخ محمدتقی فلسفی و شیخ حسن علی راشد و دیگر آوردن عددی هندسی در حاشیه مقابل کتاب برای آسان پیدا کردن مطالب کتاب به عدد هریک از آیات و روایات و مواعظ و حکایات ذکر شده در متن است.

۱۰. راحة الروح یا کشتی نجات

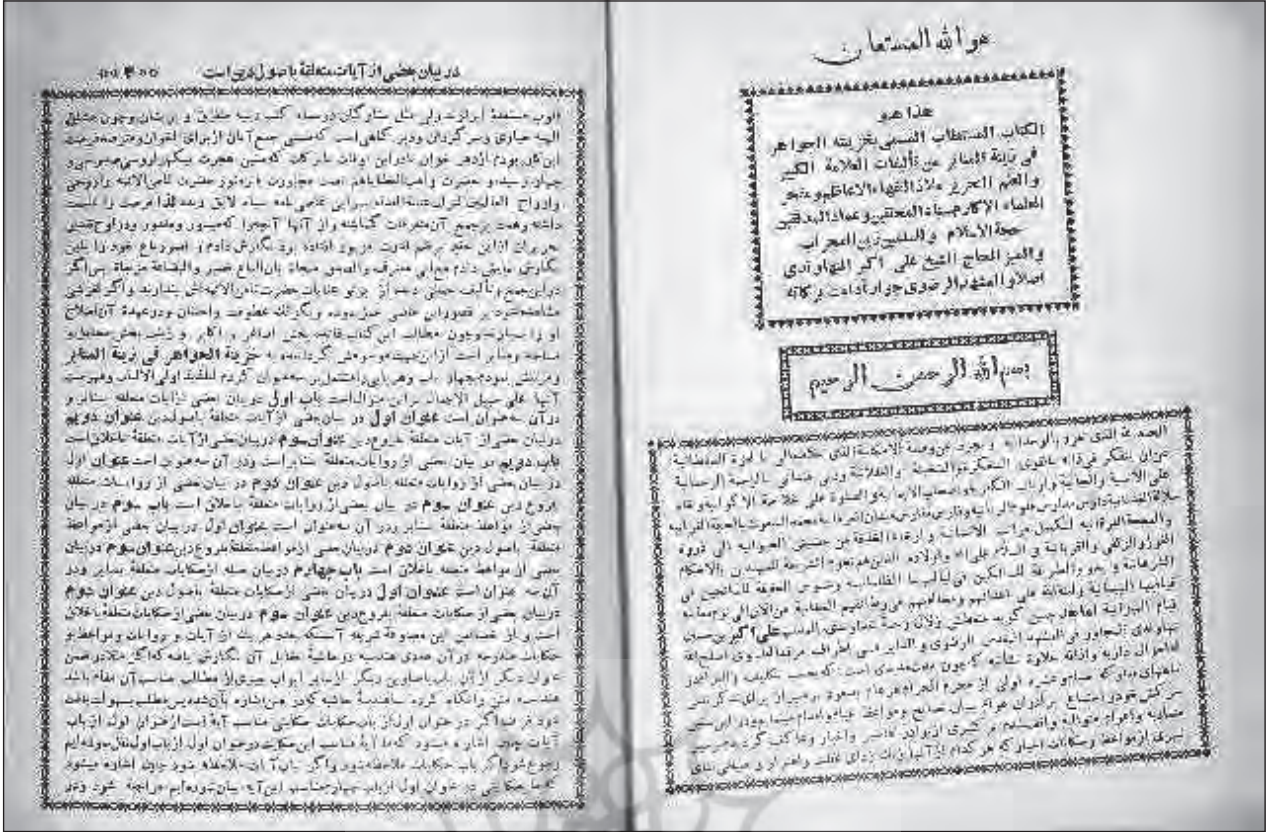
تهران: علمیه اسلامیة، ۱۳۵۰ق، ۳۲۴ ص.

نگارش کتاب در سال ۱۳۴۱ق به اتمام رسید و در سال ۱۳۷۹ق امتیاز انحصاری چاپ آن به وسیله شیخ محمد نهاوندی، فرزند مؤلف به شیخ محمدرضا اعدادی بانی کتاب‌فروشی جعفری مشهد که در سرای محمدیه بازار مشهد کتاب‌فروشی داشت واگذار شد. چاپ دیگری از این اثر در سال‌های بعد و در ۵۱۲ صفحه به صورت سربی در مشهد به وسیله مرحوم اعدادی صورت گرفت.

عنوان دیگر این کتاب «راحة الروح فی شرح حدیث مثل اهل بیته کمثل سفینة نوح» است. بنا به گفته مؤلف در مقدمه این اثر در سال ۱۳۳۵ق در مشهد رضوی شروع شد. قصد او از نوشتن این کتاب ادای نعمت مجاورت ثامن الائمه (ع) بود. وی مدتی در این فکر بود تا آنکه در سحرگاهان بیست و سوم رمضان ۱۳۳۵ق در هنگام

لازم به توضیح است که تکیه عمده در این نوشتار بر منابع غنی موجود در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی بوده است. به عبارت دیگر در آثار منتشره شده علی‌اکبر نهاوندی نویسنده این پژوهش خود آنها را مشاهده و سپس توصیف نمود و در توصیف کتاب‌های خطی از سیستم کتاب‌شناسی سیمرغ کتابخانه مرکزی آستان قدس کمک گرفته شد. در باقی کتاب‌های خطی آن مرحوم نیز مرجع استنادی هریک ارائه گردید.

۳. آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن؛ طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)؛ ج ۴، ص ۱۶۰۰ و آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن؛ الذریعه؛ ج ۶، ص ۱۵۹.

تصویر دو صفحه اول از کتاب خزینه الجواهر فی زینة المنابر

مطالعه برای مواعظ روزانه خود، نظرش به حدیث «مثل اهل بیتی...» افتاد و ذهنش به طریقه الهام به چند وجه از مناسبت‌ها و شباهت‌های که اهل بیت معصومین (ع) با کشتی حضرت نوح (ع) دارند و نیز مشابَهت‌هایی که نشستگان آن با درآویختگان به این کشتی دارند رسید. از میان آنها بیست وجه را انتخاب و سپس یک مقدمه در اول و یک خاتمه در آخر قرار داد. سرانجام این اثر در یازده ذی‌قعدة ۱۳۴۱ ق در همان شهر به اتمام رسید.

موضوع کتاب همان‌گونه که گفته شد درباره حدیث مشهور: «مثل اهل بیتی کمثل سفینة نوح، من رکبها نجی؛ و من تخلف عنها غرق»^۴ است. این حدیث به طریق عامه و خاصه روایت شده است. از اهل سنت: محمد بن سلامه القضاعی (متوفای ۴۵۴ ق) در مستند الشهاب، علی مالکی در فصول المهمة، ابوالمظفر سمعانی در فضائل الصحابه. از امامیه: شیخ صدوق معروف به ابن بابویه در کتاب النصوص، شیخ طائفه طوسی در الامالی و محمد ابن احمد معروف به ابن فثال نیشابوری در روضة الواعظین.

۱۱. رجال^۵
۱۲. رساله فی الحقیقة و المجاز^۶
- نسخه حاضر رساله‌ای از مؤلف در دو بحث مطروح در باب الفاظ اصول فقه به نام‌های حقیقت و مجاز است.
۱۳. رسائل العبید الی مراحل التوحید^۷
- نسخه به زبان فارسی است. در بعضی از منابع به جای کلمه رسائل، و سائل آورده شد.

۴. القضاعی، محمد، مستند الشهاب، ج ۲، ص ۲۷۳.
 ۵. آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن، الذریعه، ج ۱۰، ص ۱۳۷.
 ۶. آقا بزرگ تهرانی، طبقات اعلام الشیعه (نقیه البشری)، ج ۴، ص ۱۶۰۰.
 ۷. شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۱، ص ۲۷۴ و آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن، طبقات اعلام الشیعه (نقیه البشری)، ج ۴، ص ۱۶۰۰.

۱۴. رشحة الندی فی مسئلة البداء^۸

۱۵. السبع المثانی فی نکت اخبار مناقب الحسن الاول و الحسن الثاني

این کتاب درباره ائمه دهگانه شیعه از امام حسن مجتبی (ع) تا امام حسن عسکری (ع) است. این اثر جزء چهارم از اجزای چهارگانه کتاب انوار المواهب بوده و در سال ۱۳۶۰ ق به صورت سنگی چاپ شده است.^۹

۱۶. سئوال و جواب

نسخه خطی حاضر به خط نسخ و به زبان فارسی، در ۸۶ ورق و کتابت آن در سال ۱۳۲۷ ق به اتمام رسید. این کتاب را می‌توان تحت شماره اموالی ۲۵۴۷۶ در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی یافت. آغاز نسخه: «عنوان قال الله تعالی فی سوره الرحمن» و انجام آن «از چند خانه بیرون می‌رود و مالک قنوه...» است. این نسخه به وسیله ورثه زین‌الدین جعفرزاهدی در دی ماه سال ۱۳۷۷ ش به کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی وقف شد. همچنین نسخه‌های دیگری از این اثر در سایر کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی دیده می‌شود.

۱۷. صلاة المسافر

رساله حاضر تقریرات درسی استاد مرحوم نهانندی به نام شیخ محمد طه نجف است.^{۱۰}

۱۸. طور سیناء^{۱۱}

این کتاب به زبان فارسی و در شرح حدیث کساء است.

۱۹. العبقری الحسان فی احوال مولانا صاحب الزمان (علیه السلام)

تهران: مطبعه الاسلامیه، ۱۳۶۳ ق، ۳ جلد در یک مجلد، به خط محمدعلی خراسانی حائری، افست.

این کتاب بار دیگر در سال ۱۳۶۴ ق در مشهد به صورت سنگی به وسیله ناشری گمنام به چاپ رسید و مرتبه دیگر نیز در تهران به وسیله کتاب فروشی دبستانی، بدون تاریخ چاپ، در دو جلد و در قطع رحلی منتشر شد.

در سال ۱۳۷۷ ش، سید جواد معلم گزیده‌ای از بخش دوم جلد اول به نام «المسک الازفر» و بخش اول از جلد دوم به نام «الیاقوت الاحمر» را در کتابی به نام «برکات حضرت ولی عصر» به زبان ساده بازنویسی و در ۳۳۵ صفحه در مشهد به چاپ رساند. به دلیل استقبال فراوان این اثر

۸. شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۱، ص ۲۷۴.

۹. آقا بزرگ تهرانی، محمدحسین، الذریعه، ج ۱۲، ص ۱۳۰.

۱۰. آقا بزرگ تهرانی، محمدحسین، طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)، ج ۴، ص ۱۶۰ و معلم حبیب آبادی، محمدعلی، مکرم الاثر، ج ۶، ص ۲۲۰۹.

۱۱. آقا بزرگ تهرانی، محمدحسین، طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)، ج ۴، ص ۱۶۰ و شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۱، ص ۲۷۴.

چند بار تجدید چاپ شد. گردآورنده بار دیگر آن را همراه با تجدید نظر و اضافات در ۵۲۰ صفحه در ۲۵ محرم الحرام ۱۴۲۴ ق در مشهد چاپ کرد. ویرایش دوم این اثر از سوی جواد معلم در قم و توسط انتشارات ذاکر المهدی (عج) در سال ۱۳۸۱ ش به چاپ رسید. ویرایش سوم از این کتاب نیز از سوی ویراستار مذکور انجام و در مشهد به توسط انتشارات برکات اهل بیت (ع) در سال ۱۳۸۸ ش در ۵۲۸ صفحه منتشر شد. این کتاب پس از این تاریخ به دلیل استقبال مردم باز تجدید چاپ شد.

کتاب مذکور در سال ۱۳۸۴ ش به وسیله ابوالحسن حسینی تهرانی تصحیح و با عنوان «بشارات ظهور حضرت ولی عصر (عج) در ادیان الهی و کتب انبیاء و سخنان ائمه معصومین» در قم و به وسیله انتشارات پیام مقدس دوباره به چاپ رسید و سرانجام بار دیگر به تصحیح صادق بزرگربفروئی و حسین احمدی قمی با عنوان «العبقری الحسان فی احوال مولانا صاحب الزمان (عج) و ویژه پژوهشگران مباحث مهدویت (عج) و کتابخانه‌های تخصصی» در قم با انتشارات جمکران در سال ۱۳۸۶ ش و در نه جلد چاپ شد.

این کتاب جلد پنجم کتاب «انوار المواهب» مؤلف است. اثر مذکور در موضوع مهدویت و در دو جلد و مشتمل بر پنج بخش است. در جلد اول سه بخش و در جلد دوم دو بخش باقی مانده آورده شده است. هر بخش از اجزای آن دارای شماره صفحات جداگانه است. اجزای پنج‌گانه کتاب که هر قسمت آن به «بساط» نام‌گذاری شده است که عبارتند از:

الف) الزخرف الاخضر فی بشارات ظهور الحجة المنتظر (المسک الازفر فی معجزاته ج) الصبح الاسفر فی اثبات المهدویه (د) الیاقوت الاحمر فی من براه ه) النجم الازهر فی علائم ظهور.

مؤلف برای مستند بودن کتاب در ابتدای تمام قضایا، سند خود را ذکر می‌کند. بنا به گفته آقا بزرگ تهرانی در الذریعه^{۱۲} آخر المسک الازفر از صفحه ۹۷ تا ۱۲۸ ترجمه گفتار میرزا محمد طهرانی در «مستدرک البحار» است.

۲۰. العسل المصفی فی نکت اخبار مناقب المصطفی (ص)^{۱۳}

این اثر جلد اول کتاب انوار المواهب بوده و در سال ۱۳۶۰ ق به صورت سنگی چاپ شد.

۲۱. عناوین اللمعات^{۱۴}

۲۲. الفتح المبین فی ترجمه الشیخ علی الحزین^{۱۵}

۱۲. آقا بزرگ تهرانی، محمدحسین، الذریعه، ج ۲۶، ص ۲۱۵.

۱۳. آقا بزرگ تهرانی، محمدحسین، الذریعه، ج ۱۵، ص ۲۶۳.

۱۴. شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۱، ص ۲۷۴.

۱۵. آقا بزرگ تهرانی، محمدحسین، الذریعه، ج ۱۰، ص ۱۳۷ و آقا بزرگ تهرانی، طبقات اعلام

۳۰. ما یغنی عن المغنی لمن طرفه الی بابہ الثانی و الثالث یومی بی‌جا: ۱۳۶۶ق، ۴، ۵۸ص.
- بر روی جلد عنوان این کتاب «شرح الجمل یا مکمل السیوطی» آورده شده است. نسخه چاپ سنگی بوده و در موضوع ادبیات عرب است که به وسیله فرزند مؤلف به نام شیخ محمد نهاوندی (۱۲۹۱-۱۳۷۱ق) شرح شده است.
۳۱. مجموعه مقالات الزهرا(س)
تهران: میقات، ۱۳۶۷ش، دو جلد.
- این کتاب در دو جلد و در موضوع مقاله‌ها و خطابه‌های مربوط به حضرت زهرا (سلام الله علیها) است.
۳۲. مفرج القلوب و مفرج الكرب
کتاب به زبان فارسی و حاوی قصه‌ها و حکایات است و در تهران به صورت سنگی به چاپ رسیده است.^{۲۲}
۳۳. الموارث
در موضوع فقه و تقریرات بحث استاد مرحوم نهاوندی به نام سید محمد کاظم طباطبایی یزدی است.^{۲۳}
۳۴. النفعات العنبریه فی البیانات المنبریه^{۲۴}
۳۵. کتاب به زبان فارسی بوده و در بعضی منابع به جای المنبریه، الخبریه آورده شد.
۳۶. نفحة الرحمانیه فی عقدة القرآنیه
نسخه خطی حاضر به زبان عربی و در ۲۰ ورق است و کتابت آن در سال ۱۳۷۲ق به اتمام رسید. این نسخه تحت شماره امالی ۲۵۹۱۱ در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی وجود دارد. آغاز نسخه: سوره یس قال الله انک لمن المرسلین و انجام آن: متناوله لما فی القبر بعد الاحیاء للسؤال.
- کتابت نسخه به وسیله فرزند مؤلف شیخ محمد نهاوندی انجام شد. این نسخه توسط ورثه شیخ زین‌الدین جعفر زاهدی در دی ماه سال ۱۳۷۷ش وقف کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی شد.
۳۷. وسیلة النجاة فی شرح دعاء السمات
بی‌جا: بی‌نا، ۱۳۳۲ق، ۳۲۰ص.
- کتاب حاضر به زبان فارسی و به همان گونه‌ای که به خط مؤلف بود،
۲۲. شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۱، ص ۲۷۴ و آقا بزرگ‌تهرانی، محمد محسن، الذریعه، ج ۲۱، ص ۳۶۰.
۲۳. آقا بزرگ‌تهرانی، محمد محسن، طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)، ج ۱، ص ۱۶۰۰.
۲۴. مدرس تبریزی، محمد علی، ریحانة الادب، ج ۶، ص ۲۷۰.

این نسخه ظاهراً در ترجمه و شرح حال شیخ علی حزین است.

۲۳. الفوائد الکوفیه فی رد الصوفیه^{۱۶}
این کتاب به زبان فارسی بوده و همان‌گونه که از نامش پیداست در رد اهل حق و درویش نوشته شد.
۲۴. کتاب الغیبه (و حکم الاعتیاب)^{۱۷}
۲۵. کشف التغطیه عن وجوه السمیة^{۱۸}
۲۶. الکواکب الدرری فی مناقب النبی(ص)^{۱۹}
۲۷. الکواکب الدرری فی نکت اخبار مناقب امیرالمؤمنین علی(ع)
این اثر جزء سوم کتاب انوار المواهب است که در سال ۱۳۶۰ق به صورت سنگی چاپ شد.^{۲۰}
۲۸. گلزار اکبری و لاله زار منبری
تبریز: دار السلطنه، ۱۳۵۲ق، ۴۱۶ص.

چاپ سنگی حاضر در سال ۱۳۴۴ق نوشته شد. این کتاب در ۱۱۴ گلشن به عدد سوره‌های قرآن مرتب شده و در هر گلشنی قسمتی از فضایل را ذکر کرده است. این مجموعه بار دیگر در تهران به وسیله محمد علی علمی در سال ۱۳۳۶ش در ۶۶۷ صفحه به خط عبدالرحیم افشاری زنجانی به صورت افست تجدید چاپ شد و بار بعد در تهران به وسیله چاپخانه محمد علی علمی در قطع وزیری و در ۶۶۷ صفحه به چاپ رسید.

کتاب حاضر همانند سایر تألیفات مؤلف، کشکولی از مطالب مختلف است و مطالب آن بر اساس موضوع هر گلشن و فصل، دسته‌بندی و مطالب هم‌سنخ در یک گلشن و پشت سرهم آورده شده است. برخلاف کشکول‌های رایج، مطالب پراکنده در این کتاب پشت سرهم و بدون باب بندی آمده است.

۲۹. لمعات الانوار فی حل مشکلات الایات و الاخبار^{۲۱}
این کتاب به زبان فارسی و مشتمل بر بیست لمعه، درباره حل مشکلات آیات و اخبار از اصول دین، فروع دین، مواظب و اخلاق است. نسخه‌ای از این اثر در تهران به صورت سنگی چاپ شده است.

الشیعه (نقباء البشر)، ج ۴، ص ۱۶۰۰.

۱۶. آقا بزرگ‌تهرانی، محمد محسن، طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)، ج ۴، ص ۱۶۰۰ و شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۱، ص ۲۷۴.

۱۷. آقا بزرگ‌تهرانی، محمد محسن، الذریعه، ج ۱۶، ص ۷۸.

۱۸. جلالی، غلامرضا؛ «تشنه کام زلال رحمت خداوندی»: نگاه حوزه، ش ۲۹، ۲۸، ص ۲۳.

۱۹. آقا بزرگ‌تهرانی، محمد محسن، طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)، ج ۴، ص ۱۶۰۰.

۲۰. آقا بزرگ‌تهرانی، محمد محسن، الذریعه، ج ۱۸، ص ۱۸۶.

۲۱. شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۱، ص ۲۷۴ و آقا بزرگ‌تهرانی، محمد محسن، طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)، ج ۴، ص ۱۶۰.

العالمین. در آخرین نسخه چهار صفحه حکایت مجرم و شیخ منقول از کتاب روضة البیان و حدیقة الایمان آورده شده است. این نسخه به وسیله ورثه شیخ زین‌الدین جعفرزاهدی در ۹ خرداد سال ۱۳۷۸ ش به کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی وقف گردید.

۳. فهرست مطالب مندرجه در پانصد و چهل و یک

نسخه دست‌نوشته حاضر به زبان فارسی و در ۱۴ ورق به شماره اموال ۴۳۹ د در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی یافت می‌شود. آغاز نسخه: جوهره ۱. در اینکه... و انجام آن: جوهره ۳۳۹. از جنه اولی... در آخرین نسخه یک وصیت‌نامه شرعی ثبت شده است. این نسخه به وسیله ورثه مرحوم زین‌الدین جعفرزاهدی در ۲۷ اردیبهشت سال ۱۳۷۸ ش وقف کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی شد.

کتابنامه

۱. آقابزرگ تهرانی، محمد محسن؛ الذریعه الی تصانیف الشیعه؛ بیروت: دارالاضواء، ۱۴۰۳ق.
۲. _____، _____؛ طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)؛ مشهد: دار المرتضی، ۱۴۰۴ق.
۳. جلالی، غلام‌رضا؛ تشنه کام زلال رحمت خداوندی؛ نگاه حوزه، س ۱۳۷۶، ش ۲۸-۲۹.
۴. شریف رازی، محمد؛ گنجینه دانشمندان؛ تهران: کتابفروشی اسلامییه، ۱۳۵۲ش.
۵. القضاعی، محمد بن سلامه؛ مسند الشهاب؛ تحقیق حمدی عبدالمجید السلفی؛ بیروت: المطبعة الرساله، الطبعة الاولى، ۱۴۰۵ق.
۶. مدرس، محمدعلی؛ ریحانة الادب فی تراجم المعروفین بالکینه و اللقب؛ تبریز: کتابفروشی خیام، ۱۳۴۶ش.
۷. معلم حبیب‌آبادی، محمدعلی؛ مکارم الآثار؛ اصفهان: انجمن کتابخانه‌های عمومی، ۱۳۵۲ش.

حتی بدون آنکه پاک‌نویس شود به صورت سنگی به چاپ رسید. این اثر در سال ۱۳۷۸ ش با تصحیح و تحقیق محمد فربودی به وسیله انتشارات نهاوندی قم در ۳۱۹ صفحه چاپ گردید.

عنوان دیگر آن «عناوین الجمععات فی شرح دعاء السمات» است. کتاب مذکور درباره ترجمه و شرح دعای معروف سمات و مشتمل بر ۴۸ عنوان به تعداد جمعه‌های سال است.^{۲۵} این کتاب در شعبان المعظم ۱۳۳۲ق تا عنوان پنجم، یعنی تا شرح جمله «و بمشیتک التی دان لها العالمون...» نوشته شد. سپس بنا به گفته آقابزرگ تهرانی در الذریعه،^{۲۶} مؤلف به حج مشرف و موفق به اتمام کتابش نشد.

۳۸. الیاقوت الاحمر فی من رای الحجة المنتظر (عج)^{۲۷}
این اثر ظاهراً همان بخش چهارم کتاب العبقری الحسان به نام «الیاقوت الاحمر فی من یراه» است.

۳۹. الید البیضاء فی مناقب الامیر و الزهراء (ع)^{۲۸}
این کتاب در اصل جزء دوم کتاب انوار المواهب مؤلف است. موضوع آن اخبار وارده درباره حضرت فاطمه زهرا (ع) است. نسخه حاضر در سال ۱۳۶۰ ق به صورت سنگی به چاپ رسید.

دست‌نوشته‌های آیت‌الله شیخ علی‌اکبر نهاوندی

بنا بر مرسوم نزد فضلالی حوزه علمیه آیت‌الله شیخ علی‌اکبر نهاوندی نسخه‌های خطی چندی را کتابت کرد. از جمله دست‌نوشته‌هایی که از او برجای مانده است می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. تحفة الامامیه فی حقیقة الشیعه تألیف محمدعلی گلستانه اصفهانی (متوفای ۱۳۲۰ق)، هند: بمبئی، مطبعه نادری، ۱۳۴۰ق، جلد اول، ۴۲۴ص.

این کتاب به صورت سنگی در هندوستان به چاپ رسید و کتابت آن به وسیله آیت‌الله شیخ علی‌اکبر نهاوندی انجام شد. صفحات اول و دوم این نسخه دستخط میرزا خلیل رازی را دارد.

۲. تحفة النوریه

اثر حاضر دست‌نوشته‌ای از کتاب تحفة النوریه تألیف عبدالله بن نورالدین جزائری (۱۱۱۲-۱۱۷۳ق) در ۲۸ ورق است که به شماره اموال ۴۴۳ د در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی موجود است. آغاز نسخه: هذا کتاب تحفة النوریه و انجام آن: وفقه الله... الحمد لله رب

۲۵. هرسال شمسی ۵۲ هفته دارد. بنابراین ۴۸ عنوان شامل تمام جمعه‌های یک سال نخواهد بود.

۲۶. آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن، الذریعه، ج ۱۵، ص ۳۵۱.

۲۷. شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۱، ص ۲۷۴ و آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن، طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)، ج ۴، ص ۱۵۹۹.

۲۸. آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن، طبقات اعلام الشیعه (نقباء البشر)، ج ۴، ص ۱۶۰۰ و آقابزرگ تهرانی، محمد محسن، الذریعه، ج ۲۵، ص ۲۷۷.